

บทคัดย่อ

T 157779

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งหมายเพื่อความเข้าใจกระบวนการสร้างคุณค่าและรื้อฟื้นวัฒนธรรมการใช้ผ้าซิ่นตีนจก อันเป็นผ้าพื้นเมืองของสังคมชาวนาในชุมชนแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดยเน้นศึกษาความเชื่อมโยงของปฏิบัติการภายในชุมชนกับกระบวนการประกอบสร้างและนำเสนอคุณค่าจากกลุ่มทางสังคมที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้อาศัยมโนทัศน์การศึกษาเกี่ยวกับท้องถิ่นนิยม การเมืองของการช่วงชิงนิยามความหมาย และแนวการศึกษาวัฒนธรรมสมัยนิยมมาช่วยวิเคราะห์

จากการศึกษาพบว่า กระบวนการดังกล่าวมีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับกระแสความคิดทางสังคมและสภาวะความต้องการสร้างตัวตนของคนชั้นกลางในเมือง กระบวนการสร้างความหมายนี้เกี่ยวพันกับการบริโภคคุณค่าเชิงสัญลักษณ์ของผ้าซิ่นตีนจกแม่แจ่มในฐานะศิลปะพื้นบ้าน นอกจากนี้ยังเกี่ยวพันกับการสร้างภาพแม่แจ่มให้เป็นชนบทที่ยังไม่แปดเปื้อน ดังปรากฏในนิตยสารการท่องเที่ยวหลายฉบับ ภาพลักษณ์เช่นนี้สนองต่อความต้องการของคนชั้นกลางในเมืองกลุ่มหนึ่งที่ต้องการย้อนกลับไปหาชีวิตชนบท “ไทย” ถิ่นบริสุทธิ์ผุดผ่อง ชุดความรู้เกี่ยวกับผ้าซิ่นตีนจกและแม่แจ่มนี้ถูกนำเสนอซ้ำๆ กันในนิตยสารทั่วไปและสิ่งพิมพ์เชิงวิชาการ จนกลายเป็นชุดความรู้ที่ได้รับการยอมรับโดยทั่วไปและโดยผู้เชี่ยวชาญ อย่างไรก็ตามชุดความรู้ไม่ได้หยุดนิ่ง แต่มีการผลิตชุดความรู้ใหม่ที่มีการต่อเติม เปลี่ยนแปลงความหมาย จนมีการย้อนแย้งกันเองของชุดความรู้

นอกจากนั้น ชุดความรู้ซึ่งถูกสร้างโดยคนชั้นกลางในเมืองนี้ ยังเป็นภาพนำเสนอภาพแทนความจริงของชุมชนท้องถิ่นที่เป็นการตัดทอน และมีเนื้อหาขัดแย้งกับประวัติศาสตร์ความทรงจำร่วมของชุมชนท้องถิ่น ถึงแม้ว่า ในสนามของการช่วงชิงนิยามความหมายต่อวัฒนธรรม กลุ่มปัญญาชนมีพลังอย่างมากในการควบคุมทิศทางของความรู้ แต่เมื่อพวกเขานำเข้าสู่ชุดความรู้เหล่านั้นให้คนท้องถิ่นเข้าถึง จึงก่อให้เกิดปฏิบัติการโต้ตอบ และสร้างบทสนทนาโดยอ้างอิงความทรงจำร่วมของชุมชนขึ้นมา เป็นบทสนทนาโต้ตอบจากคนท้องถิ่นที่ปฏิบัติการอยู่ภายใต้เศรษฐกิจศาสตร์การเมืองของการสร้างอัตลักษณ์ ซึ่งเต็มไปด้วยการปฏิเสธ การต่อรอง และการเลือกสรรชุดความรู้ที่ปัญญาชนนำเสนอ ทั้งนี้การสร้างตัวตนของท้องถิ่นยังเชื่อมโยงกับสภาวะที่ซิ่นตีนจกถูกนำเสนอในฐานะเป็นอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่นแห่งนี้ได้อย่างไร

ABSTRACT

TE 157779

This thesis aims to understand the processes of the value construction and the renovation of local cultures of "*Pha Sin Tin Jok*" which is the traditional cloth in an agrarian community of Mae Chaem, Chiang Mai. The research focuses on the interrelation between the community practice and the process of constructing and representing of values among other involved social agents. The research utilizes three main conceptual frameworks, namely localism, the political economy of meaning construction and popular cultural studies.

The study discovers that the process is closely involved with current social thoughts and the needs of identity construction of the urban middle class. The process meaning construction involves the consumption of the sign value of "*Pha Sin Tin Jok Mae Chaem*". as authentic folk art. It also involves construction of Mae Chaem as uncontaminated countryside in tourist magazines this image fulfills the need of a sub-group of urban middle class to return to purified rural "Thai life".

This body of knowledge of "*Pha Sin Tin Jok*" and Mae Chaem, repeatedly represented in popular magazines and academic publications, how become established knowledge and received approval by "experts". However, this body of knowledge is not static but more knowledge was added, as well as more systems of interpretation, until it becomes a conflicted body of knowledge.

This body of knowledge, constructed by urban middle class becomes a process of representation of the reduction of local history that contrasts with the collective memory of the local people. Though in the field of cultural definition contestations, it is found that the intellectuals have the power of defining and controlling the direction of the body of knowledge, but when they try to impose this body of knowledge to the local people, the local people reacted against such imposition and created a counter dialogue by refer to their collective memory. This counter dialogue of local people has to operate the field of political economy of symbolic meanings which is full of negation, negotiation and selected acceptation of the imposed body of meaning by the intellectuals. The construction of local identity is related closely how "*Pha Sin Tin Jok*" has been represented as identity of the local culture.